

تحلیل فضایی برخورداری مراکز زیست و فعالیت از شبکه حمل و نقل با استفاده از GIS، مطالعه موردی: نقاط سکونتگاهی استان تهران

محمد سلطانی، کارشناس ارشد مهندسی عمران - راه و ترابری، عضو هیات مدیره مهندسين مشاور رهیافت اندیشه فردا¹

مهرداد علیمرادی، کارشناس ارشد سیستم‌های اقتصادی - اجتماعی، گرایش برنامه‌ریزی حمل و نقل، مشاور عالی مهندسين مشاور رهیافت اندیشه فردا²

مهدی حسن‌زاده اصفهانی، کارشناس ارشد مهندسی عمران - راه و ترابری، مدیر عامل مهندسين مشاور رهیافت اندیشه فردا³

rahyaft.af@gmail.com ، 021-44458657 ^{1و2و3}

چکیده

برخورداری از شبکه حمل و نقل پویا، هماهنگ و سازمان یافته یکی از معیارهای اصلی سنجش میزان توسعه‌یافتگی جوامع در جهان امروز محسوب می‌شود و بر این مبنا جامعه‌ای که از شبکه حمل و نقل کارآمدتری برخوردار باشد، واجد رشد و توسعه فراگیر به شمار می‌آید. در این راستا تحلیل فضایی و تعیین میزان دسترسی مراکز زیست و فعالیت به شبکه حمل و نقل، شاخصی است که در توسعه سایر ابعاد این مراکز از قبیل توسعه اقتصادی، اجتماعی، ارتباطی و ...، تاثیر غیر قابل انکاری دارد. علاوه بر این، میزان برخورداری مناطق مختلف یک گستره از شبکه حمل و نقل، شاخص دیگری است که می‌تواند مبین میزان توسعه آن منطقه در گستره مذکور باشد. تحلیل این نوع شاخص‌ها در مناطق مختلف و مقایسه آن با نیازهای موجود، تصویری از وضعیت گستره مذکور از لحاظ نحوه توزیع شبکه حمل و نقل ترسیم کرده و بدین ترتیب موارد عدم تعادل و توازن در توزیع شبکه حمل و نقل مشخص می‌گردد. در این مقاله، ابتدا شاخص‌های کیفی و کمی میزان دسترسی و برخورداری نقاط از شبکه حمل و نقل تعریف شده و سپس نحوه سطح‌بندی نقاط بر اساس این شاخص‌ها و همچنین محاسبه ماتریس زمان سفر و فاصله نقاط با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی تبیین می‌شود، ضمن این که در هر قسمت، روش مذکور برای تحلیل شاخص‌ها، به صورت موردی برای نقاط سکونتگاهی استان تهران انجام شده و در پایان نقاط قوت و ضعف حاصل از تحلیل‌های مذکور در سطح استان تهران ارائه و راهبردهایی نیز پیشنهاد می‌گردد.

کلید واژه: مراکز زیست و فعالیت، تحلیل فضایی، شاخص برخورداری، ماتریس زمان، نقاط سکونتگاهی استان تهران

